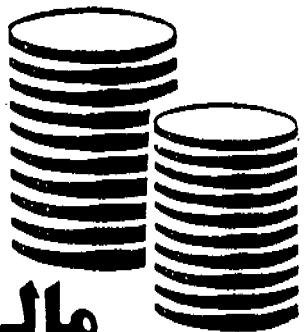

عملیات سال مالی ۷۸ از نظر تاریخ مطابق با اصول و آیین نامه تنظیم دفاتر و مورد قبول ممیزین وزارت امور اقتصادی و دارایی خواهد بود.

۲- ضرورت دارد جسht ثبت حساب سرمایه در دفاتر قانونی، مبلغ پرداخت شده توسط اعضاء بابت سرمایه اولیه را با توجه به حساب دریافت کننده نقديگی که می‌تواند بانک، صندوق تعاوون یا صندوق شرکت باشد، به صورت زیر در دفاتر ذکر نمایید.

پاسخ به سؤالات مالی تعاوونی ها

• معصومه گنجی

بدمکار	بستانکار	حساب
۸۰.....		بانک
۸۰.....		سرمایه

دریافتی بایت سرمایه گذاری اعضاء

و این در حالتی است که اعضاء پرداخت سرمایه را تهدید ننموده باشند و در صورت وجود سرمایه تعهدی آرتیکل زیر عمل می‌گردد:

بدمکار	بستانکار	حساب
۸۰.....		بانک
۱۶۰.....		سرمایه تهدید شده
۲۴.....		سرمایه

لازم به ذکر است که چون معمولاً ۲ سرمایه تعهد می‌شود، سرمایه تعهد شده ۲ برابر مبلغ اعلام شده توسط شما ذکر گردیده که با عنایت به میزان سرمایه تعهدی قید شده در ماده ۷ اساسنامه می‌توانید سند فوق را تنظیم نمائید.

- وام دریافتی از منابع بانکی و امثالهم تیز در بستانکاری حساب وام و طرف آن، حسب مورد صندوق و یا بانک خواهد بود.

- در مورد سرمایه گذاری انجام شده به مبلغ ۲۶۰۰۰۰۰۰ ریال و منبع تأمین آن توضیح کافی ارائه نشده بود چنانچه این مبلغ توسط شرکاء تأمین گردیده مبلغ مزبور در بستانکاری حساب جاری شرکاء ثبت و طرف آن تیز دارایی‌های ایجاد شده خواهد بود و چنانچه این مبلغ همان وام مصوب سال ۷۶ می‌باشد که در حساب

هزینه تأسیس قلمداد نمود؟

- با توجه به این که هیچ گونه ثبتی در دفاتر قانونی انجام نشده آیا می‌توان آن را مورد استفاده قرار داد یا خیر؟ در خاتمه نیز خواستار آن شده‌اند که در صورت وجود شرکتها مشابه در تهران ایشان جهت آشنایی با سیستم حسابداری آن شرکتها راهنمایی و یا کتاب جامعی در این زمینه معرفی گردد.

□ پاسخ:

از آن جاکه تعاوونی مزبور در سال ۷۳ به ثبت رسیده، قانوناً می‌باشد برای هر سال مالی اقدام به تهیه یک جلد دفتر و یک جلد دفتر کل می‌نمودند که ظاهرآ با توضیخات ارائه شده این امر صورت نگرفته است. همچنین تاریخ پلیپ دفاتر هم که در نامه ۷۸/۱۲/۱۷ قید گردیده، ظاهرآ می‌باشد ۷۷/۱۲/۱۷ باشد زیرا تاریخ اعلام شده هنوز فراز رسیده است.

با این توضیخات لازم است که برای استفاده صحیح از دفاتر و تحمل کمترین خسارت به تعاوونی، عملیات سنتوات قبل از ۷۸ (از زمان تأسیس تا پایان سال ۷۷) در دفاتر غیر پلیپ ثبت و نتیجه آن به صور ترازن افتتاحیه به دفاتر پلیپ شده به عنوان دفاتر سال ۷۸ منتقل گردد و عملیات مالی سال ۷۸ نیز به ترتیب تاریخ و بر اساس اسناد حسابداری تنظیمی متکی به مدارک قابل قبول در آن درج گردد. با انجام این عمل

○ پوشش:

حسابدار شرکت تعاوونی مرغداری ... که اخیراً مسئولیت نگهداری حسابهای شرکت را عهده دار شده‌اند به دلیل آن که این اولیه تجربه کاری ایشان در زمینه حسابداری می‌باشد با اعلام مختصراً از اطلاعات موجود سئوالاتی را مطرح نموده‌اند که پس از درج خلاصه اطلاعات و سئوالات به توضیح در مورد هر یک خواهیم پرداخت. ارزش اسمی هر سهم شرکت ۱۰۰۰۰ ریال و تعداد اعضاء ۸ نفر می‌باشد که هر نفر یک سهم را خریداری نموده است.

- شرکت در شهریور ماه سال ۷۲ به ثبت رسیده.

- دفاتر روزنامه و کل به تاریخ ۷۸/۱۲/۱۷ در اداره ثبت شرکتها پلیپ گردیده است.

- میزان سرمایه گذاری انجام شده با توجه به طرح مصوب ۲۶۰ میلیون ریال می‌باشد و نزدیک به چند ماه است که وام سال ۷۶ مصوب گردیده و شرکت در حال ساخت و ساز می‌باشد که تا پایان سال ۷۸ تکمیل می‌گردد و وام تکمیلی سال ۷۷ نیز تصویب شده است.

- زمینی که شرکت در آن اقدام به احداث مرغداری نموده متعلق به منابع طبیعی بوده اجاره بلند مدت در اختیار تعاوونی می‌باشد و سوال نموده‌اند که نحوه ارزیابی آن چگونه است.

- چه هزینه‌هایی را می‌توان تحت عنوان

طبق قرارداد منعقده با بانک پس از شروع تولید بازپرداخت اقساط وام از قرار ماهیانه ۲۰..... ریال آغاز گردیده و اعضاء پس از تأمین اقساط ماهیانه از محل وجوده حاصل از فروش، مبلغ کمی رانیز برداشت می‌کردند با این امید که آینده بهتری در پیش رو داشته باشدند و در آینده حق زحمات خود را دریافت نمایند. تا این که پس از ۶ سال تلاش شبانه روزی در سال ۱۵۶۴ به علت تعویق در پرداخت اقساط وام شرکت از سوی دارگاه مهر و موم و تعطیل گردید که در این مرحله اعضاء متوجه سوء استفاده برخی از مستولین شده و سرانجام پس از گذشت دو سال از تعطیلی شرکت در سال ۱۷۶۷ بدون تمایل شخصی و با حیله و ترویز مجبور به استفقاء شده و در طول این مدت نیز آقای دهخدا و غیر از حقوق ناچیز دوران اشتغال هیچ دریافت دیگری نداشته است، با این توصیف ایشان سوالات زیر را عنوان داشته‌اند:

- ۱- آیا بنده استحقاق دریافت سهم یا سهام خود را دارم یا خیر؟
- ۲- در صورت استحقاق دریافت سهام ارزیابی سهام اینجانب با عنایت به ماده ۱۷ اساسنامه (هر گاه رابطه عضوی به علت استفقاء، اخراج، فوت یا ترک عضویت با شرکت قطع شود بهای سهام او به ترتیب روز قابل پرداخت می‌باشد) چگونه انجام خواهد گرفت؟

در پایان عنوان داشته‌اند که مستولین بدون در نظر گرفتن حق و حقوق اینجانب کل اموال شرکت را فروخته و پس از تقسیمه مابقی وام بانک سپه الباقي را بین سه نفر تقسیم کرده‌اند بدون آن که شرکت به طور قانونی منحل شده باشد و به این ترتیب شرکت را تعطیل و منحل نموده‌اند.

□ پاسخ:

آقای دهخدا با توجه به این که وزارت تعاون در سال ۷۰ تشکیل گردیده و قبل از این تاریخ مستولیت نظارت بر تعاوین‌ها به عهده سازمانهای مختلف بوده مرقوم نداشته‌اند که در آن زمان تعاوینی مورد نظر شما تحت نظارت کدام یک از سازمانهای دست اندر کار تشکیل و به ثبت رسیده است.

اولیه و نظایر آن باشد که طبق قانون مالیاتهای مستقیم حداقل تا مدت ده سال از تاریخ بهره برداری به طور مساوی قابل استهلاک است.

بهر حال، با توجه به این که فارغ التحصیل رشته حسابداری می‌باشد و قطعاً اصول حسابداری را به طور کامل آموخته دیده‌اید، در تنظیم استناد حسابداری و تشخیص حسابها و تحریر دفاتر قانونی با مشکلی موافق نخواهید بود حسابداری شرکتهای تعاوینی تقاضاً چنانی با سایر مؤسسات بازرگانی نداشته و موارد خاص تعاوینی‌ها نیز بر اساس اساسنامه و قراردادهای منعقده به انجام خواهد رسید که با در نظر داشتن مفاد هر قرارداد و اساسنامه در عمل و اطلاع از برخی قوانین مالیاتهای مستقیم در جهت محاسبه استهلاک و مالیاتهای تکلیفی می‌توانید وظایف محوله را به خوبی انجام داده و در صورت نیاز به راهنمایی نیز از همین طریق و یا با مراجعه به افراد تجربه اطلاعات ضروری را کسب ننمایند.

ضمیناً در تهران تعاوینی‌های بسیاری دارای فعالیت مشابه با شرکت متبع شما می‌باشد که مراجعه به آنها به منظور آشنایی و دستیابی به سیستم حسابداری آنها مستلزم داشتن معرفی نامه معتبر از اداره کل تعاوین استان خواهد بود.

○ پوشش:

آقای علی دهخدا عضو سابق یکی از شرکتهای تعاوینی صنعتی و تولیدی طی نامه‌ای که خلاصه آن در این جایزه‌گردید عنوان نموده‌اند که در سال ۱۶۱۶ با احرار شرایط عضویت و توافق اداره تعاوین استان به عنوان عضو جایگزین پذیرفته شده‌اند و توضیح داده‌اند که کل سرمایه شرکت از طریق وام دریافتی از بانک سپه تأمین کشته و هیچگمان از اعضاء قبلی هیچ نقیبی‌ای پرداخت نکرده‌اند و تهیه زمین و ساختمان و ماشین آلات، مواد اولیه و غیره از محل همان وام دریافتی تأمین گردیده و به موجب مدارک موجود شروع به تولید شرکت همزمان با ورود ایشان به تعاوین در اوایل سال ۱۶۱۶ صورت پذیرفته است و

بستانکاری وام عمل خواهد شد مطابق با توضیح قبلی اقدام نمایید.

- با توجه به این که زمین در اختیار شرکت متعلق به منابع طبیعی است بابت ارزیابی این زمین اقدامی از سوی شرکت به عمل نخواهد آمد و ارزش این زمین بر اساس قرارداد فی مابین با منابع طبیعی تعیین می‌گردد و تأسیسات احداث شده در این زمین نیز در طول مدت قرارداد منعقده استهلاک‌پذیر می‌باشد که در صورت اعلام مدت قرارداد اجاره نموده محاسبه استهلاک تأسیسات اعلام می‌گردد. بدیهی است در صورتی که قرارداد بیش از عمر مفید دارایی‌های احداثی باشد، استهلاک طبق مقررات و ضوابط وزارت نارایی قابل محاسبه خواهد بود.

- بر این اساس، کلیه هزینه‌های انجام شده جهت ساخت پروژه مورد نظر (مرغداری و تأسیسات ذیربخط) بر اساس مدارک مستند به صورت زیر در دفاتر انعکاس خواهد یافت:

عنوان حساب	بسنگان	بدهکار
حساب دارانی در جریان تکمیل	***	
بانک	***	
پرداخت پایت	

این پرداختها هزینه‌های تسطیح نقشه برداری، مجوز ساخت، مصالح ساختمانی، مبالغ پرداختی به پیمانکار و مهندس مشاور و هزینه‌های پایان کار و را شامل می‌گردند.

شایان ذکر است که در پرداخت به پیمانکاران و مهندسین مشاور توجه به کسورات قانونی و تکلیفی نیز الزامی است.

- هزینه‌هایی که در هزینه تأسیس بستگی به هزینه‌هایی دارد که در شرکت جهت تأسیس شرکت متعلق شده است و می‌تواند شامل هزینه آگهی پذیرش عضو، هزینه آگهی برگزاری مجمع عمومی، هزینه‌های مریبوط به برگزاری مجمع عمومی، هزینه‌های ثبتی شرکت، هزینه‌های پرداخت شده جهت تهیه و تصویب طرح

جلسات مستعفی و یا محروم گردد از اعضاى علی البدل جهت عضویت در هیأت مدیره دعوت به عمل خواهد آمد و خرید سهام اعضاى هیأت مدیره دال بر عضویت در هیأت مدیره نخواهد بود. لذا مشارکت شما در جلسه هیأت مدیره محمول قانونی نداشته و هیأت مدیره قانوناً می‌بایست از حضور شما در جلسات ممانعت به عمل آورد.

در پاسخ به سئوال ۲ نیز یادآوری می‌گردد که توضیحات ارائه شده در این مورد کفايت نمایند زیرا اعلام نداشته‌اید که قیمت خرید سهام را هیأت مدیره برای شما تعیین نموده است یا فروشندۀ سهام، زیرا بین این دو تفاوت قابل توجهی وجود دارد. در صورتی که فروشندۀ سهام قیمت آن را تعیین نموده باشد هیأت مدیره در این زمینه مستنولیتی نداشته و نرخ سهام بر اساس توافق فی مابین خریدار و فروشندۀ تعیین گردیده که علی الاصول مورد تأیید هیأت مدیره بوده و هیأت مدیره نیز در جلسه خود موافقت با نقل و انتقال و احراز شرایط عضویت را اعلام داشته است و موظف به رعایت این نرخ در استرداد سهام نخواهد بود ولی چنان‌چه نرخ سهام توسط هیأت مدیره تعیین شده باشد، بدین مفهوم است که هیأت مدیره طبق ضوابط سبیت به ارزیابی سهام به قیمت روز اقدام نموده که در این صورت با توجه به کوتاه بودن فاصله خرید و فروش سهام در استرداد سهام نیز نرخ قبلی قابل استناد می‌باشد مگر آن که در این فاصله زمانی زیان قابل توجهی متوجه شرکت شده باشد که در آن صورت به سبیت زیان متعلق به هر سهم ارزش روز آن کاهش خواهد یافت که اظهار نظر در این مورد نیازمند بررسی دقیق حسابهای شرکت و تأیید زیان ایجاد شده و تعیین زیان متعلق به هر سهم خواهد بود. علی ایصال در صورت قیمت گذاری توسط هیأت مدیره می‌توانید علت کاهش قیمت را به طور قانونی و مستند پیگیری نموده و در صورت خرید سهم به طور توافقی می‌توانید موضوع را با فروشندۀ اولیه مطرح و پاسخ لازم را دریافت نمایند.

که در سال گذشته به علت نیاز به کار، به این شرکت تعاونی مراجعه و خواستار اشتغال در شرکت شدم که مدیر عامل شرکت با استخدام اینجانب موافقت نمود و لی قبل از شروع به کار یکی از اعضاى هیأت مدیره تعاونی پیشنهاد فروش سهام خود را مطرح نمود که پس از در میان گذاشتن موضوع با سایر اعضاء هیأت مدیره و مدیر عامل، با جایگزینی بندۀ موافقت به عمل آمد و در جلسه‌ای که با حضور هیأت مدیره و مدیر عامل تشکیل گردید، سهام مورد نظر پشت نویسی شده و به بندۀ تحويل گردید و وجه سهام نیز به فروشندۀ سهام پرداخت شد و به این ترتیب عملاً با عضویت در تعاونی به اشتغال در آن نیز مشغول شدم. پس از سپری شدن چند ماه از تاریخ عضویت متوجه شدم که هیأت مدیره جلسات خود را بدون حضور اینجانب برگزار می‌نماید و بندۀ نقشی در تصمیم‌گیری‌های آنان ندارم به همین دلیل پیشنهاد استرداد سهام خود را مطرح نمودم ولی هیأت مدیره حاضر به پرداخت مبلغ پرداخت شده توسط اینجانب نبودند و مبلغی بسیار نازل‌تر از مبلغ پرداختی را جهت استرداد سهام پیشنهاد می‌نمایند و با این توضیحات دو سئوال را مطرح نموده‌اند:

۱- آیا هیأت مدیره می‌تواند مانع از حضور اینجانب در جلسات هیأت مدیره شود یا خیر.

۲- آیا هیأت مدیره می‌تواند مبلغی کمتر از بهای پرداختی را جهت استرداد سهام اینجانب بپردازد یا خیر و در صورتی که پاسخ آری است، اضافه پرداختی من چه خواهد شد؟

○ پاسخ:

در پاسخ به سئوال اول ایشان یادآوری می‌نماید که اعضاى تعاونی حق حضور در جلسات هیأت مدیره را ندارند و تصمیمات اجرایی در تعاونی‌ها توسط هیأت مدیره اتخاذ و به مرحله اجرا در می‌آید و انتخاب اعضاء هیأت مدیره نیز در مجمع عمومی و توسط اعضاء صورت می‌پذیرد و چنانچه به هر علت عضو هیأت مدیره از شرکت در

البته با بیان شما به نظر می‌رسد که این تعاونی تحت ناظارت سازمان گسترش تشکیل گردیده باشد، ولی به طور کلی عدم پرداخت سرمایه اولیه جهت عضویت در تعاونی‌ها ولو هر قبیر نازل و اندک اصولی به نظر نمی‌رسد، زیرا در ماده ۷ اساسنامه‌های مورد عمل تعاونی‌ها به سرمایه اولیه اشاره شده که این سرمایه می‌بایست توسط اعضاء اولیه شرکت تأمین و حسب مورد پرداخت و یا تعهد گردد. علی ایصال همان طور که مقرر ماسته‌اید پس از تعطیلی شرکت اقدام به استعفاء نموده‌اید که این امر دلیل انصراف شما از عضویت تلقی می‌گردد و استناد به این که استعفاء غیر عمدی و غیر عالمانه و به خاطر حیله و ترویز سایرین صورت پذیرفته حقی را برای شما محقق نخواهد ساخت. خصوصاً آن که با آگاهی شما از ماده ۱۷ اساسنامه مورد عمل قطعاً در زمان استعفاء نیز به مسائل مالی انصراف نظیر حق و حقوق مکتبه خود توجه داشته‌اید و اکنون پس از گذشت ۱۱ سال با مراجعة مجدد جهت دریافت حق و حقوق مشکل و یا اصولاً غیر ممکن خواهد بود. ضمن آن که طبق ماده ۱۲ قانون تجارت نگهداری استناد و مدارک مالی تا ۱۰ سال پس از تاریخ تنظیم ضروری بوده و با سپری شده ۱۰ سال محو آنها مجاز خواهد بود و چه بسا که در این مدت نسبت به محو استناد و مدارک استنادی شما نیز گذشته باشد، خصوصاً آن که اعلام داشته‌اید وجهی را جهت سرمایه گذاری پرداخت ننموده‌اید و پس از تعطیلی شرکت نیز اموال شرکت جهت پرداخت مطالبات بانک سپه و تسویه آن به فروش رسیده است لذا از دارایی‌های گذشته شرکت سیمه می‌برای ادعای شما باقی نمانده و پی‌گیری این قبیل موارد از طریق قانون تعاون و وزارت تعاونی به جایی نخواهد رسید. ولی جهت انحلال رسمی و قانونی شرکت اعضاء باقیمانده شرکت و یا بستانکاران و یا هر ذیفع دیگری می‌تواند پیگیری لازم را معمول دارد.

۲- آقای بهروز بهرامی یکی از اعضای شرکت تعاونی خدماتی اعلام داشته‌اند

مشکل را بر طرف کنید.

ی - دستورهایی که به منشی یا رئیس
دفترخان می‌دهید

در نگاه اول ممکن است چنین به نظر برسد که این موضوع همان نکته‌ای است که در بند «ح» مطرح شد. اما اگر کسی سابق مدیریت داشته باشد می‌داند که اینها دو مقوله جداگانه است. در مجموع، دستورهای مدیر به منشی یا رئیس دفترش هم برای خود او و هم برای هر یک از این دو نفر جزء منابع اطلاعاتی محسوب می‌شود. مخصوصاً هر چه کارهای مدیر و سازمان او زیادتر باشد، این دستورها زیادتر خواهد بود و به همین دلیل احتمال بیشتری وجود خواهد داشت که یکی از آنها درباره صحت یا سقم یک دستور دچار تردید شود. از این رو، پیشنهاد می‌شود این دستورها به صورت خلاصه ثبت شود تا بتوان از مشکلات احتمالی جلوگیری کرد.

ک - تشویق و تنبیه‌های مكتوب
اگر از خواندن این عنوان تعجب کرده‌اید، باید یادآور شویم که نگاهداری سوابق تشویق یا تنبیه کتبی به دلایل متعدد ضرورت دارد. مثلًا می‌توان با مراجعه به آن روحیه یا طرز رفتار و کار این یا آن کارمند را شناخت. یا می‌توان با مقایسه سال به سال این اطلاعات از حدود رسید شخصی افراد آگاه شد. همچنین، نگاهداری از این سوابق موجب می‌شود که مدیر در نتیجه گرفتاری و ضعف حافظه به خطای کمتری دچار شود. مثلًا درست نیست در یک سال هر کارمند بیش از یک مرتبه به صورت کتبی تشویق شود. از این رو، ثبت موارد تنبیه یا تشویق از بروز چنین اشتباهی جلوگیری می‌کند. همچنین، مدیر می‌تواند با مروری بر تشویقها یا تنبیهات به عمل آمده، در دفعات بعد نوع آن را درباره هر کارمند عوض کند تا تأثیر زیادتری داشته باشد.

ل - نتایج جلسات

به طور معمول مدیران هم در داخل سازمان و هم در خارج از آن در جلساتی شرکت می‌کنند. البته رسم بر این است که برای جلسات صورت جلسه تهیه می‌شود و

اتفاق یا فضای نگهداری برگه‌ها با اسناد اطلاعاتی را به گونه‌ای تقسیم کنید که اطلاعات به ترتیب اولویت در آن نگاهداری شود. منظور از اولویت، این است که کدام گروه از اطلاعات را زیادتر یا زودتر خواهید داشت، کدام گروه اهمیت زیادتری دارند و غیره.

که دیر آمده، زیاد صحبت می‌کند، در هر بحث یکی از سخنگویان است، تقریباً با همه چیز مخالف یا موافق است و مانند آن می‌تواند درس عبرتی برای یک مدیر جوان باشد، که هر گاه آن را یادداشت کند، خواهد توانست در آینده نیز به آن مراجعه و از آن استفاده کند.

۴ - به علاوه برای طبقه بندی اطلاعات می‌توانید از واژه‌ها یا عبارات متعددی استفاده کنید که با توجه به نوع سازمان و فعالیت آن، و نیز بر حسب سلیقه و داشش و تجربه شما، متفاوت است. با اینحال، واژه‌ها و ترکیبیاتی نظیر آنچه در زیر می‌آید، می‌تواند به عنوان راهنمای مورد استفاده قرار گیرد: مهم (خیلی مهم)، فوری (آنی)، قابل ملاحظه (بسیار قابل ملاحظه)، دیده شود، ادر فرست مناسب بخوانم، جالب (نه از جهات اداری، بلکه از جهات دیگر)، پیامهای ساده و قابل فهم (پیامهای پیچیده و کمتر قابل فهم)، شخصی یا بیشتر شخصی (مریبوط به شخص مدیر یا کارکنان)، در دست اقدام (شایسته اقدام عملی، هر چند ممکن است حتی نوع اقدام نیز مشخص شود)، قابل تقویض (به دیگران)، محترمانه (سری یا به کلی محترمانه)، و دهها مورد دیگر.

آن را برای کسانی که در جلسه شرکت کرده‌اند، می‌فرستند. ولی اولاً این رسم در همه جا و همه حال رعایت نمی‌شود، ثانیاً ممکن است، کمی دیر به دست مدیر برسد و ثالثاً احتمال دارد، آنچه را دیر جلسه مهم دانسته و نوشته تعانی نکات جالب یا مهمی نباشد که در جلسه بررسی شده است. از این رو، به مدیران توصیه می‌شود در هر جلسه خلاصه اهم مذاکرات را بنویسید تا بعدها حسب مورد لزوم از آن استفاده کنند. برای مثال مدیران جوان و کم تجربه می‌توانند در حاشیه جلسه به نکات که برایشان تازگی و جذابیت دارد، توجه و آن را ثبت کنند. برخورد مستنول جلسه با کسی

طبقه از صفحه ۱۵

انرژی و افزایش و بهبود کارآیی شرکت خواهد شد. موقوفیت همواره در گرو تخصص و داشتن اطلاعات کافی و نیز مشورت و همفکری متقابل با دیگران است زیرا رمز موقوفیت علاوه بر داشتن جمیع علوم و فنون تقویض اختیار، عدم تمرکز گرایی و اجرای کارها با تشریک مساعی و همفکری با سایر اعضاء بخصوص در اداره تعاوینی‌ها می‌باشد.

■ منابع:

- مدیریت منابع انسانی، دکتر میر ساسی
- مدیریت رفتار سازمانی، دکتر علی رضائیان
- مدیریت سازمانی، دکتر جاسی
- مدیریت رفتار سازمانی، دکتر علافه بد
- مهارات‌های اجتماعی دانش آموزی، صفحه ... ملکی